

# Jezus' sterven - een benadering vanuit de dogmatiek

## *Kring*

Het lijden en sterven van Jezus is een van de allerbelangrijkste gebeurtenissen uit de geschiedenis. Alleen, wat gebeurde er precies bij het lijden en sterven, waarom gebeurde dit en wat was het gevolg? Dit zijn vragen die vanuit de dogmatiek worden doordacht. Er zijn verschillende manieren om dit te benaderen, daar zal deze studie over gaan.

### **Het benaderen van Jezus**

Een onderwerp kan je van verschillende kanten benaderen. Zo is Jezus Zelf ook op verschillende manieren benaderd. Hendrikus Berkhof (1914-1995) onderscheidde de evangelisten op de manier waarop ze Jezus benaderen.

1. Jezus van achteren benaderen, vanuit het Oude Testament. Bij deze benadering staat de komst van de verwachte Messias centraal. Dit is de manier van Mattheüs
2. Jezus van boven benaderen, hierbij gaat het vooral om de goddelijkheid van Jezus. Dit zie je terug bij Johannes
3. Jezus van beneden beschouwen, hierbij gaat het om Jezus als historisch persoon en de vraag of Hij wel echt heeft geleefd. Deze methode is de afgelopen eeuwen populairder geworden. Je ziet het terug bij Marcus
4. Jezus van voren benaderen. Hierbij staat de vraag centraal: wat betekent Hij voor jou? Je ziet dit terug bij Lucas

### **Het sterven van Jezus**

Jezus werd waarschijnlijk om negen uur 's ochtends gekruisigd. Kruisiging was één van de meest gruwelijke executiemethoden in die tijd. Het kon in het algemeen 36 uur duren voordat je stierf, en daarbij was de pijn ondragelijk. Bij Jezus ging het sneller. Hij was ter dood veroordeeld omdat Zijn eigen volk het wilde. Hij onderging zowel een Joods als een Romeins proces. Aan het begin leek het mogelijk als een dag zoals het vaker gebeurde: drie mensen werden gekruisigd. Maar van twaalf tot drie uur werd het plotseling donker. Het voorhangsel van het heilige der heiligste in de tempel scheurde doormidden, er was een aardbeving en graven werden geopend. De centurio bij Golgotha zei daarop ook: "Hij was werkelijk Gods Zoon" (Mattheüs 27:54).

### **De betekenis van Jezus' sterven**

Jezus stierf dus aan het kruis. Maar, vinden mensen, was dat dan ook echt nodig? In het Oude Testament is te lezen dat het volk zich niet kon houden aan de wetten en ze voortdurend moesten offeren om tot God te komen. Daartoe kon alleen Jezus het ultieme offer brengen en de relatie herstellen. Hij gehoorzaamde niet alleen, maar gaf ook Zijn leven. Zie ook 2 Korinthe 5:18-19. En in dit alles is Jezus God Zelf.

### **Drie modellen**

In de loop der geschiedenis en in verschillende christelijke stromingen zijn er verschillende redeneringen over hoe God zich met ons verzoend heeft. Deze staan niet allemaal lijnrecht tegenover elkaar, maar hebben ook veel te maken met de manier van beschouwen en benaderen. De drie modellen die worden behandeld zijn het Overwinningsmodel, het Voorbeeldmodel en het Offermodel.

## Overwinningsmodel

Het overwinningsmodel benadert het sterven van Jezus vanuit het perspectief dat we door de overwinning van het kwaad we weer bij God kunnen horen. Door wat Jezus heeft gedaan, heeft Hij de kwade machten overwonnen en ons weer met God in reinheid gebracht. Zie Marcus 10:45. Verder lees je ook veel in de Bijbel dat Jezus de macht heeft over de kwade machten van de hemelsferen. Door de kruisdood en de opstanding van Jezus wordt duidelijk dat Hij overwinnaar is. De manier waarop is niet helemaal duidelijk.

Vraag: Wat maakt dat Jezus overwonnen heeft?

Drie mogelijke verklaringen zijn als volgt:

1. De afdaling naar de hel, om volgens sommigen de oudtestamentische mensen te bevrijden. Dit onderstreept het beslissende karakter van Zijn overwinning. Volgens anderen gaat het hier om de hel als uitdrukking voor de pijn en absolute verlatenheid van God.
2. Met betrekking op de duivel. De duivel zou hebben gedacht dat de dood het einde zou betekenen, maar verslikt zich, want Jezus staat op.
3. Het losprijsmodel: Zijn dood was de prijs waardoor Hij het menselijk geslacht uit de banden van de boze heeft gered. Dus een betaling aan het kwaad.

Lezen: Efeze 1:15-23 (kernverzen: vers 20-22)

- Er wordt gesproken over “de krachtige werking van Gods macht voor ons die geloven” (vers 19). Wat zou dat voor kunnen stellen?
- “Deze macht was werkzaam in Christus toen God hem opwekte uit de dood” (vers 20). Hoe zou je dit moeten zien? Heeft God Jezus opgewekt uit de dood, ontwaakte Hij zelf uit de dood of hoe zit het anders?
- Jezus zei: “Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde” (Mattheüs 28:18). Dat staat ook verwoord in vers 20 tot 22. Had Jezus de macht pas na het lijden, sterven en de opstanding of ook al daarvoor? Verkreeg hij deze macht pas door het lijden?

## Voorbeeldmodel

Hierbij gaat het vooral om de bekering van de mens. Door Jezus' voorbeeld te volgen kunnen wij ook weer in de juiste relatie staan met God en met elkaar. Verzoening is dan te merken aan de verandering die bij een mens plaatsvindt. Je gaat steeds meer lijken op Jezus en trachten goed te leven, zoals Hij bedoeld heeft.

Lezen: 2 Korinthe 5:17-21 (kernverzen: vers 19-21)

- “Laat u met God verzoenen” (vers 20). Op welke manier zou dit zijn? Is dat iets waar een mens de hand in heeft?
- “... opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem”/“... zodat wij door hem rechtvaardig voor God konden worden” (vers 21). Hoe kan je rechtvaardig worden voor God doordat Jezus één gemaakt werd met de zonde?

## Offermodel

Waar in het Overwinningsmodel de prijs aan de duivel moest worden betaald, richt het Offermodel zich tot God. Het wordt weleens de “verzoening door voldoening” genoemd. Jezus heeft ons vrijgekocht van de vloek (zie Galaten 3:13). De scheiding die is ontstaan na de zondevol kan enkel door Jezus worden weggenomen. In de Heidelberger Catechismus geeft vraag 1 tot 20 daar een redenatie van. Jezus droeg in onze plaats onze straf. In het licht van de offercultus in het Oude Testament is Jezus het ultieme verzoenoffer doordat Hij plaatsvervangend lijdt voor onze zonden.

Vraag: Wordt met het offermodel God niet te veel voorgesteld als iemand die uit is op wraak?

Het offermodel zegt dat de verhouding tussen God en de mens is ontwricht door de zondeval. God wil genoegdoening, en dit is geen wraak, maar het gaat wel om een tegenprestatie. God aantasten in Zijn eer, dat kan een mens nooit herstellen, alleen iemand die zowel God als mens is, en dat is Jezus. Jezus is daardoor onze Enige Middelaar tussen God en mensen (1 Timotheüs 2:5-6) en door God zelf geschonken.

Lezen: Romeinen 3:21-31 (kernverzen: vers 23-28)

- “Hij laat ons zien dat hij rechtvaardig is door iedereen vrij te spreken die in Jezus gelooft” (vers 26). Is het rechtvaardig om iedereen vrij te spreken die in Jezus gelooft?
- “Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten” (vers 27). Wat wordt hiermee bedoeld?
- “Stellen wij door het geloof de wet buiten werking? Integendeel, wij bevestigen de wet juist” (vers 31). Hoe zit dit in elkaar? Hoe geldt de wet voor jou? En hoe bevestigt geloof de wet?

Lezen: Jesaja 52:13-53:13 (kernverzen: hoofdstuk 53 vers 8-12)

- Algemene vraag: Dit bijbelgedeelte wordt dikwijls aangeduid als voorzegging van het lijden van Jezus. Is alles goed te plaatsen in dit licht? Welk gedeelte zou het kunnen schuren met de gedachte dat het hier om Jezus gaat en is hier misschien een verklaring voor?
- “Om de moeitevolle inspanning van Zijn ziel zal Hij het [licht] zien” (vers 11). Wat wordt hiermee bedoeld?

Stellingen en vragen (zie ook belijdenisgeschriften)

- Heidelberger Catechismus vraag 43: Wat nut heeft het offer en de dood van Christus aan het kruis nog meer voor ons? (naast de redding van de dood)
- Wie zich volledig aan Gods wet houdt, is rechtvaardig voor God
- Waarom moet Jezus zowel God als mens zijn?

*Bronnen:*

*Dogmatiek voor iedereen, dr. Almatine Leene en ds. ir. Wim Markus*  
*Wikipedia Gereformeerde Dogmatiek*